

Araştırma makalesi / Research article • DOI: 10.48071/sbuhemsirelik.896841

Babaların Paternal Adaptasyon Düzeyi ve İlişkili Faktörlerin Belirlenmesi

The Determination of Fathers' Paternal Adaptation Level and Related Factors

Gözde Küğcümen¹ , Gülten Zeynep Dönmez Güney² , Çiğdem Özcanan³ ,
Nuran Erdoğan⁴

Yazarların ORCID numaraları / ORCID IDs of the authors:

G.K. 0000-0001-7052-3817; G.Z.D.G. 0000-0003-1830-1234;
Ç.Ö. 0000-0001-5406-2328; N.E. 0000-0003-0852-4207

¹İstanbul Üniversitesi-Cerrahpaşa, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Ana Bilim Dalı, Doktora Öğrencisi, İstanbul

²Medipol Üniversitesi, Sefaköy Hastanesi, İstanbul

³İstanbul T.E.V Sultanbeyli İlçe Devlet Hastanesi, İstanbul

⁴Özel Nisa Hastanesi, İstanbul

Sorumlu yazar / Corresponding author: Gözde Küğcümen,
E-posta: basarangozdee@gmail.com

Geliş tarihi / Date of receipt: 17.03.2021

Kabul tarihi / Date of acceptance: 27.05.2021

Atıf / Citation: Küğcümen, G., Dönmez Güney, G.Z., Özcanan, Ç., ve Erdoğan, N. (2021). Babaların paternal adaptasyon düzeyi ve ilişkili faktörlerin belirlenmesi. *SBÜ Hemşirelik Dergisi*, 3(2), 61-66. doi: 10.48071/sbuhemsirelik.896841

ÖZ

Giriş: Paternal adaptasyon; babalık rolüne uyumu, ebeveyn rollerini ve sorumluluklarını yerine getirme, ebeveynliği algılama yeteneği olarak tanımlanabilir. Doğum ve bir bebek sahibi olma sosyal açıdan baba olma sürecinin başlangıç noktasıdır.

Amaç: Araştırma babaların doğum sonu dönemde paternal adaptasyon düzeyi ve ilişkili faktörlerin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirildi.

Yöntem: Araştırma tanımlayıcı ve kesitsel tipte Kasım-Aralık 2019 tarihleri arasında İstanbul'da bulunan iki özel hastanede gerçekleştirildi. Araştırma örneklemini 258 katılımcı oluşturdu. Veriler literatür doğrultusunda oluşturulan anket formu ve Baba Bebek Bağlanma Ölçeği alt boyutlarından Sabir ve Hoşgörü

Bulgular: Araştırmaya katılan babaların Baba Bebek Bağlanma Ölçeği alt boyutlarından Sabir ve Hoşgörü puanı 33,52 ± 5,10, Etkileşimde Zevk puanı 27,10 ± 4,06, Sevgi ve Gurur puanı 12,71 ± 2,24 ve toplam ölçek puanı ise 73,34 ± 9,13 olarak bulundu. Yaş değişkenine göre Sabir ve Hoşgörü alt boyutu puanları ve ölçek toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı yüksek farklılık bulundu ($p < 0,01$). İlk kez baba olanların toplam ölçek puanlarının, 4 ve üzeri çocuğu olan babalara göre istatistiksel olarak daha yüksek olduğu bulundu ($p < 0,05$).

Sonuç: Paternal bağlanmanın güçlü ve sağlıklı olması için babaların gebelik, doğum ve doğum sonrası eğitimlere katılımı sağlanarak ebeveynlik rolü geliştirilmelidir. Eğitimler sırasında babalara maketler kullanılarak uygulamalar yapılabilir ve doğum sonu dönemde baba-bebek hastane uygulamaları artırılabilir.

Anahtar Kelimeler: Babalık; bağlanma; bebek

ABSTRACT

Introduction: Paternal adaptation can be defined as paternal harmony, the ability to fulfill parental roles and responsibilities, and the ability to perceive becoming a parent. From a social perspective, fatherhood emerges through the birth process and having a baby at home.

Aim: The aim of this study is to determine the fathers' paternal adaptation level and related factors in the postpartum period.

Method: The study is descriptive and cross-sectional and it is conducted between November and December 2019 at two private hospitals in Istanbul. Research sample consisted of 258 participants. Data were collected through a questionnaire form developed by the researchers based on the existing literature and the Paternal-Infant Attachment Scale.

Results: The results for the Paternal-Infant Attachment Scale indicated that the average points for Patience and Tolerance subscale, Pleasure in the Interaction subscale and Love and Pride subscale were 33.52 ± 5.10, 27.10 ± 4.06, and 12.71 ± 2.24 respectively. The total scale score average was 73.34 ± 9.13. A statistically significant difference was found between the Patience and Tolerance sub-dimension scores and scale total score according to the age variable ($p \leq 0.01$). Total scale scores of first-time fathers were significantly higher than those with 4 or more children ($p \leq 0.05$).

Conclusion: For a strong and healthy paternal attachment, the fathers' parental role should develop through fathers' participation in pregnancy, birth and postnatal trainings. Model babies can be used for practice during these trainings and practices oriented towards father-infant interaction at hospitals can be increased in the postpartum period.

Keywords: Attachment; infant; paternity.

Bu eser, Creative Commons Atıf-Gayri Ticari 4.0 Uluslararası Lisansı ile lisanslanmıştır.

Giriş

Ebeveyn olmak bireylerin yaşamında önemli bir yere sahiptir. Değişim, yeni rollere yol açarak bireysel ve çift olarak neşe, beklentiler, zorluklar ve yükümlülükler getirir (Solberg ve Glavin, 2018). Bebeğin doğumu ile birlikte bireyler bu rolü üstlenmiş olurlar. Babalığa geçiş, anneliğin gelişim süreci kadar karmaşıktır. Ebeveyn rolüne anne-babaların uyumu birbirinden farklıdır. Kadın gebeliğini öğrendiği zaman hormonların etkisiyle anneliğe kolay uyum sağlar, annelik rolünü öğrenir. Babalar ise annenin hamileliği ilerledikçe yeni rolünün farkına varır (Sevil ve Özkan, 2009; Küçümcümen ve Şahin, 2018). Babalar bebek ile fiziksel temasları arttıkça bakım sorumluluğunu üstlenme ve sevmeye duygusunu geliştirebilirler (Köse, Çınar ve Altınkaynak, 2013). Baba-bebek bağlanmasında önemli koşullardan biri anne-baba arasındaki iletişimdir. Eşlerin evlilik ile ilgili algıları, ilişkilerinden aldıkları memnuniyet ve duyarlı ebeveyn olmaları arasında anlamlı ilişki olduğu bilinmektedir (Aslan, Ertürk, Demir ve Aksoy, 2017).

Baba rolüne adaptasyon, babanın fiziksel/psikolojik yeterliliği, olumlu bir ortam, baba-bebek dokunuşunun sürdürülmesi ve anne-baba ilişkilerinin doğası/uyumu gibi faktörlerden etkilenir (Demirbağ, Kürtüncü ve Kıvık, 2020). Perinatal dönem baba için bazı duygusal değişikliklere yol açabilir. Birçok baba bu değişiklikleri olumlu olarak deneyimlerken bazıları için yaşadıkları bu duygusal kargaşa depresyon gibi ruhsal sorunlara neden olabilir (Chin, Hall ve Daiches, 2011). Bir çocuğun aileye katılmasıyla erkeklerin baba rolüne uyum sağlama sürecinde, sosyal aktivitelerde ve kişisel ilişkilerde değişiklikler yapması gerekmektedir. Bu değişiklikler paternal adaptasyon yani babalığı anlamak olarak tanımlanabilir. Babalığa uyum, ebeveyn rollerini ve sorumluluklarını yerine getirme, ebeveynliği algılaya yeteneği olarak tanımlanabilir. Sosyal açıdan bakıldığında, doğum ve bir bebek sahibi olmak baba olmanın başlangıç noktasıdır. Doğum ile birlikte erkeklerin bebek bakımı ve ev işleri gibi konularda yeni beceriler geliştirmeleri gerekir. Babalar ev sorumluluklarına katılmama, çocuklarıyla iletişim kurmak için yeterli zamana sahip olmama, yaşam tarzı ve evlilik iletişimindeki değişiklikler, kişisel hayatlarından zevk alma özgürlüğünün olmaması, çocuk bakımında beceri eksikliği gibi birçok zorlukla karşı karşıyadır. Babaların ebeveynliğe geçiş döneminde partnerlerinden, sağlık çalışanlarından ve diğer kişilerden destek almaları çok önemlidir (Yu, Hung, Chan, Yeh ve Lai, 2012; Eskandari, Simbar, Vedadhir ve Baghestani, 2017; Eskandari, Simbar, Vedadhir, Baghestani ve Momenyan, 2019).

Çocukların bilişsel, sosyal ve duygusal gelişimi ile babaların bu sürece katılma durumları arasında olumlu ilişki olduğu yapılan çalışmalar ile belirlenmiştir (Allen ve Daly, 2007; Ramchandani ve ark., 2013; Kırmızı ve Doğan, 2017). Babaların ailevi, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri çocuklar ile ilgilenmede önemli göstergelerdir. Baba ile bebek arasındaki bağlanmanın gerçekleşmesi ve babalık rolünü etkileyen faktörler; eğitim düzeyi, gelir düzeyi, çekirdek/geniş aile, ilk baba olma yaşı, çocuk sayısı, meslek, babalık ile ilgili bilgi almış olma, çalışma, çocuğu isteme durumu olarak sayılabilir (Castillo, Welch ve Sarver, 2011; Dündükcü ve Aslan, 2020). Doğum sonrası dönemde baba ve bebek arasında duygusal bağlanmanın geliştirilmesi amacıyla babalar sağlık profesyonelleri tarafından yeni rol ve

sorumluluklarına uyum konusunda bilgilendirilmelidir (Güneri, 2015). Paternal adaptasyonu etkileyen faktörlerin belirlenmesi için birebir bakımda yer alan hemşire ve ebelerin bakım sırasında babaları daha aktif hale getirebilmeleri önemlidir.

Amaç

Araştırma kapsamında babaların doğum sonu dönemde paternal adaptasyon düzeyi ve ilişkili faktörlerin belirlenmesi amaçlandı.

Araştırma Soruları

1. Babaların doğum sonu dönemde paternal adaptasyonu ne düzeydedir?
2. Babaların doğum sonu dönemde paternal adaptasyonu ile ilişkili faktörler nelerdir?

Yöntem

Araştırmanın Tasarımı

Araştırma, tanımlayıcı ve kesitsel tipte gerçekleştirildi.

Araştırmanın Yapıldığı Yer

Araştırma, İstanbul ilinde bulunan iki özel hastanenin kadın doğum servislerinde yürütüldü.

Araştırma Evreni ve Örnekleme

Araştırmanın örneklemini 20 Kasım-31 Aralık 2019 tarihleri arasında İstanbul ilinde bulunan iki özel hastanede vajinal ya da sezaryen yolla yeni doğum yapmış 258 lohusanın eşleri oluşturdu. Örnekleme dahil edilme kriterleri eşinin yeni doğum yapmış olması, bebeğinde herhangi bir sağlık problemi olmaması ve çalışmayı katılmayı kabul etmesi olarak belirlendi.

Veri Toplama Araçları

Araştırma verilerinin toplanmasında Kişisel Bilgi Formu ve Baba Bebek Bağlanma Ölçeği (BBBÖ) kullanıldı.

Kişisel Bilgi Formu: Araştırmacılar tarafından literatür bilgileri doğrultusunda oluşturuldu (Aslan ve ark., 2017; Özcan, Arar ve Çakır, 2018). Bu form babaların yaş, evlilik süresi, eğitim durumu, çalışma durumu, ekonomik durum, sosyal güvence, çocuk sayısı, çocuklarının cinsiyeti, gebelikte eşe yardım etme durumu, gebelikte eş ile birlikte eğitim alma durumu ile ilgili 15 soruyu kapsadı.

Baba Bebek Bağlanma Ölçeği (BBBÖ): Baba Bebek Bağlanma Ölçeği Condon, Corkindale ve Boyce tarafından 2008 yılında Avustralya'da geliştirilmiştir. Ölçeğin Türkçe geçerlik ve güvenirlik çalışması Güleç ve Kavlak tarafından (2013) yapılmıştır. Likert tipi ölçek 19 soru ve 3 alt boyuttan (Sabır ve Hoşgör, Etkileşimde Zevk, Sevgi ve Gurur) oluşmaktadır. Türkçe formun ise 18 soru ve 3 alt boyutta kullanımı uygun bulunmuştur. Ölçekte 1, 2 ve 3. maddeler a=1, b= 2, c=3, d=4 ve e= 5 puan olarak, 4, 5, 10, 12 ve 14. maddeler a=5, b= 4, c=3, d=2 ve e= 1 şeklinde ters olarak, 6, 17, 18 ve 19. maddeler a=1, b= 2.3, c=3.6, d=5 şeklinde, 7, 9, 11 ve 15. maddeler ise a=5, b= 3.6, c=2.3, d=1 şeklinde ters, 8. madde a=5 b=1 ve 13. madde a=5, b=3, c= 1 şeklinde kodlanmaktadır. Ölçekten alınan en düşük puan 18, en yüksek puan 90'dır. Ölçekten yüksek puan alınması bağlanmanın yüksek olduğunu göstermektedir. Güleç ve Kavlak

(2013)'in çalışmasında BBBÖ'nin Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0,76 olarak verilmiştir. Bu çalışmada Cronbach alfa güvenilirlik katsayısı 0,75 olarak bulundu.

Araştırmanın Etik Yönü

Araştırmanın yürütülebilmesi için İstanbul Medipol Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurul'undan 23.10.2019 tarihinde 797 karar numarası ile onay alındı. Çalışmanın yapıldığı hastane başhekimliklerinden izin alındı (20.11.19 tarihli 192 sayılı yazı ve 30.11.2019 tarihli 961 sayılı yazı). Anket çalışmasından önce katılımcılara bilgilendirme yapılarak gönüllü olur formu dolduruldu. Araştırmada kullanmak için Türkçe geçerlik ve güvenilirlik çalışmasını yapan Güleç'ten ölçeğin kullanımı ile ilgili izni alındı.

Verilerin Toplanması

Veriler yüz yüze görüşme yöntemiyle ortalama 30 dakikada toplandı. Veri toplamaya başlamadan önce anket soruları ve ölçek eşi doğum yapmış 15 baba ile ön uygulaması yapıldı. Ön uygulama sonucunda soru formatında herhangi bir değişiklik yapılmasına gerek olmadığı belirlendi. Ön uygulamaya katılan babalar araştırmaya dahil edilmedi.

Verilerin Değerlendirilmesi

Araştırma verileri, SPSS 21.0 (Statistical Package for Social Science) paket programında değerlendirildi. Verilerin değerlendirilmesinde ortalama, standart sapma, frekans kullanıldı. Kolmogorov Smirnov testi ile verilerin dağılımının normal olduğu görüldü. Ayrıca normal dağılım gösteren nicel değişkenlerin iki grup arası karşılaştırmalarında t testi, gruplar arası karşılaştırmaları için One Way ANOVA testi kullanıldı. Anlamlılık düzeyi $p < 0,05$ olarak kabul edildi.

Bulgular

Babaların Kişisel Özellikleri ile İlgili Bulgular

Araştırmaya katılan babaların %39,9'u 26-31 yaş grubunda, %36,8'inin evlilik süresi 1-3 yıl idi. Babaların %93'ünün çalıştığı, %41,5'inin eğitim seviyesinin lisans düzeyinde olduğu ve %59,3'ünün ise gelirinin giderine eşit olduğu belirlendi (Tablo 1).

Araştırma Örneklemindeki Babalar ve Bebeklerinin Bazı Özellikleri ile İlgili Bulgular

Araştırmaya katılan babaların %46,9'unun ilk kez baba olduğu, %55'inin kız bebeği olduğunu belirlendi. Babaların %60,5'i gebe iken eşine ev işleri gibi konularda yardımcı olduğunu, %62,4'ü ise gebelikte eşi ile birlikte eğitime katılmadığını bildirdi (Tablo 2).

Babaların Baba-Bebek Bağlanma Ölçeği alt boyutlarından Sabır ve Hoşgörü puanı $33,52 \pm 5,10$, Etkileşimde Zevk puanı $27,10 \pm 4,06$, Sevgi ve Gurur puanı $12,71 \pm 2,24$ ve toplam ölçek puanı ise $73,34 \pm 9,13$ olarak bulundu (Tablo 3).

Ölçek toplam puanı ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak anlamlı bir farklılık bulundu ($p < 0,05$). Ölçek alt boyutlarından Sabır ve Hoşgörü puanları ile yaş değişkeni arasında istatistiksel olarak ileri derecede anlamlı bir farklılık saptandı ($p < 0,01$). Sabır ve Hoşgörü alt boyut puanı 26-31 yaş grubundaki babaların 38 yaş ve üzeri gruptaki babalara göre daha yüksek olduğu belirlendi (Tablo 4).

Tablo 1: Babaların Tanıtıcı Özellikleri (n = 258)

Tanıtıcı özellikler	n	%	
Yaş (yıl)	20-25 yaş	29	11,2
	26-31 yaş	103	39,9
	32-37 yaş	81	31,4
	38 yaş ve üzeri	45	17,4
Evlilik Süresi (yıl)	1-3 yıl	95	36,8
	4-6 yıl	83	32,2
	7-9 yıl	43	16,7
	10 yıldan fazla	37	14,3
Çalışma Durumu	Evet	240	93,0
	Hayır	18	7,0
Eğitim Durumu	Okuryazar değil	8	3,1
	Okuryazar	19	7,4
	İlköğretim	30	12,8
	Lise	75	29,1
	Lisans	107	41,5
Ekonomik Düzey	Lisansüstü	16	6,2
	Gelir giderden az	23	8,9
	Gelir gidere eşit	153	59,3
	Gelir giderden fazla	82	31,8

Tablo 2: Baba ve Bebeklerine İlişkin Bazı Özellikler (n = 258)

Özellikler	n	%	
Çocuk sayısı	1. çocuk	121	46,9
	2. çocuk	84	32,6
	3. çocuk	38	14,7
	4 çocuk ve üzeri	15	5,8
Bebek cinsiyeti	Kız	142	55,0
	Erkek	116	45,0
Eşinize gebelikte yardımcı olma durumu	Evet	156	60,5
	Hayır	15	5,8
	Kısmen	87	33,7
Bebek ve lohusa hakkında eşinizle birlikte eğitim alma durumu	Evet	97	37,6
	Hayır	161	62,4

Tablo 3: Baba-Bebek Bağlanma Ölçeği ve Alt Boyutlarının Puan Ortalamaları

Baba-Bebek Bağlanma Ölçeği Alt Boyutları	Ort ± SS	Min	Maks	Ölçekten Alınabilecek Puan
Sabır ve Hoşgörü	$33,52 \pm 5,10$	16,30	40,00	8-40
Etkileşimde Zevk	$27,10 \pm 4,06$	10,00	35,00	7-35
Sevgi ve Gurur	$12,71 \pm 2,24$	4,30	15,00	3-15
Toplam puan	$73,34 \pm 9,13$	43,50	90,00	18-90

Ort. ± SS: Ortalama ± Standart Sapma; Min: Minimum; Maks: Maksimum

Tablo 4: Babaların Bazı Tanıtıcı Özellikleri ile Baba Bebek Bağlanma Ölçeği ve Alt Boyut Puanlarının Karşılaştırılması

Özellikler	n	Sabır ve Hoşgörü	Etkileşimde Zevk	Sevgi ve Gurur	Toplam
		Ort ± SS	Ort ± SS	Ort ± SS	Ort ± SS
Yaş (yıl)					
20-25 yaş	29	32,88 ± 5,13	28,12 ± 3,63	13,16 ± 1,92	74,16 ± 9,00
26-31 yaş	103	34,41 ± 4,14	27,39 ± 3,51	12,75 ± 2,05	74,56 ± 7,39
32-37 yaş	81	34,02 ± 4,63	26,50 ± 4,93	12,91 ± 2,20	73,45 ± 9,69
38 yaş ve üzeri	45	31,00 ± 6,90	26,86 ± 3,68	11,95 ± 2,76	69,82 ± 11,5
Test değeri ^a	F	5,393	1,417	2,381	3,000
	p	0,001	0,238	0,070	0,031*
Bebek Cinsiyeti					
Kız	142	33,34 ± 5,24	27,29 ± 4,23	12,67 ± 2,17	73,32 ± 9,22
Erkek	116	33,74 ± 4,95	26,86 ± 3,84	12,75 ± 2,33	73,36 ± 9,06
Test değeri ^b	t	-0,626	0,853	-0,271	-0,038
	p	0,532	0,395	0,787	0,970
Ailede kaçınıcı çocuk					
1. çocuk	121	34,02 ± 4,63	27,48 ± 3,87	12,97 ± 2,28	74,47 ± 8,54
2. çocuk	84	33,68 ± 5,34	26,72 ± 4,44	12,60 ± 2,27	73,01 ± 9,89
3. çocuk	38	33,56 ± 3,84	26,67 ± 3,98	12,45 ± 1,90	72,70 ± 7,22
4 ve üzeri	15	28,51 ± 7,58	27,28 ± 3,59	11,86 ± 2,46	67,65 ± 11,7
Test değeri ^a	F	5,502	0,737	1,494	2,714
	p	0,001	0,531	0,217	0,045*
Bebek ve Lohusa Hakkında Eşinizle Birlikte Eğitim Alma Durumu					
Evet	97	33,00 ± 5,55	27,55 ± 3,61	12,34 ± 2,32	72,89 ± 9,27
Hayır	161	33,84 ± 4,81	26,83 ± 4,29	12,93 ± 2,16	73,61 ± 9,06
Test değeri ^b	t	-1,279	1,378	-2,081	-0,610
	p	0,202	0,169	0,038*	0,544
Eşinize Gebelikte Yardımcı Olma Durumu					
Evet	156	34,62 ± 4,70	27,97 ± 3,65	13,22 ± 2,21	75,82 ± 8,31
Hayır	15	26,72 ± 6,23	24,49 ± 4,72	10,76 ± 2,01	61,98 ± 9,96
Kısmen	87	32,72 ± 4,56	26,00 ± 4,22	12,12 ± 2,01	70,85 ± 8,28
Test değeri ^a	F	20,735	10,583	13,921	24,303
	p	0,000	0,000	0,000	0,000

^a F One Way Anova Testi; ^b t Testi; * p < 0,05; Ort ± SS: Ortalama ± Standart Sapma

Ailedeki çocuk sayısı değişkeni ile ölçek toplam puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı fark bulundu ($p < 0,05$). Çocuk sayısı ile Sabır ve Hoşgörü alt boyut puanları arasında ileri derecede anlamlı ilişki olduğu görüldü ($p < 0,01$). İlk kez baba olanların Sabır ve Hoşgörü alt boyut puanı 4 ve üzeri çocuğu olanlara göre daha yüksek belirlendi (Tablo 4).

Eşine gebelikte yardımcı olan babaların yardımcı olmayan ve kısmen yardımcı olan babalara göre Sabır ve Hoşgörü, Etkileşimde Zevk, Sevgi ve Gurur ve ölçek toplam puanlarının istatistiksel olarak daha yüksek olduğu belirlendi ($p < 0,01$) (Tablo 4).

Bebeğin cinsiyet değişkeni ile ölçek puanları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı bulundu ($p > 0,05$). Eş ile birlikte eğitim alma durumu ile ölçeğin Sabır ve Hoşgörü, Etkileşimde Zevk alt boyutları puanları ve toplam ölçek puanı arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olmadığı saptandı ($p > 0,05$) (Tablo 4).

Eşi ile birlikte bebek ve lohusa hakkında eğitim alan babaların ölçek toplam puanı eğitim almayanlara göre daha yüksek belirlendi (Tablo 4).

Tartışma

Son yıllarda, babaların çocuk gelişimindeki rolü daha fazla araştırılmaya başlanmıştır. Bazı çalışmalar ile babaların çocukların erken davranış gelişimine annelerinden daha çok etki ettiği bildirilmektedir (Allen ve Daly, 2007; Ramchandani ve ark., 2013). Erken bebeklik döneminde babalarıyla sağlıklı ilişkiler kuran çocukların güvenli bağlanma geliştirdiği düşünülmektedir (Sahip ve Turan, 2007).

Babaların ailevi, ekonomik, sosyal ve kültürel özellikleri çocuklarına bağlanmasıyla ilgili önemli göstergelerdir (Castillo ve ark., 2011). Ailenin ekonomik durumu babaların çocukların gelişimine katkıda bulunabilmeleri için dolaylı ama önemli

bir durumdur (Allen ve Daly, 2007). Yapılan çalışmalarda, ekonomik durumun çocuk yetiştirme yeteneklerini güçlendirici bir faktör olduğu ve ailenin gelirindeki azalmanın babaların duygusal uyumunu etkilediği, çocuk bakımına katılımını engellediği bildirilmektedir (Allen ve Daly, 2007; Eskandari ve ark., 2019). Araştırmaya katılan babaların %93'ü çalıştığını, %59,3'ü ise gelirinin giderine eşit olduğunu belirtti. Babaların ekonomik durumlarının yeterli olması bebek bakımına katkılarını etkilemiş olduğu düşünülmektedir.

Anne ve babaların yaşlarının ilerlemesi, bebek ile olumlu iletişime geçilmesi ve deneyimlerinin ebeveynlikleri ile ilgili doyumlarının artmasını sağladığı bilinmektedir (Kırman ve Doğan, 2017). Babanın yaşı bebek bakımına katılımı etkili olmaktadır. Yaşları ilerledikçe genç baba olanlara göre bebek bakımına daha fazla katıldıkları ile ilgili çalışmalar bulunmaktadır (Kuzucu 2011; Kırman ve Doğan, 2017). Sevil ve Özkan (2009)'ın 275 baba ile yaptıkları çalışmada babaların yaşları ilerledikçe bebek bakımına daha aktif katıldıkları ve bağlanmanın daha hızlı olduğu gösterilmiştir. Seçer, Çeliköz ve Yaşa (2007) 'nın 45 anne ve 45 baba ile doğum sonrası anne ve babada görülen değişiklikleri belirlemek amacıyla yaptıkları bir çalışmada babaların yaş ortalaması azaldıkça bebek bakımına daha çok katıldıkları bulunmuştur. Aslan ve arkadaşlarının (2017) 301 babanın katılımı ile yaptıkları çalışmada, babaların yaşı arttıkça Baba-Bebek Bağlanma Ölçeği total puanlarının düştüğünü ve Sabir ve Hoşgörü alt boyutu puanının ise diğer yaş gruplarına göre yükseldiğini bildirmiştir. Aydın, Boz, Uçar ve Dölek (2020)'in 200 babanın katılımı ile yaptıkları bir çalışmada babaların yaşı arttıkça ölçek total puanlarının düştüğü, istatistiksel olarak anlamlı olmamakla birlikte, babaların "Sevgi ve Gurur" ve "Sabir ve Hoşgörü" puanlarının yaş ilerledikçe azaldığı belirlenmiştir. Çalışma sonuçlarında ölçek total puanının en yüksek 26-31 yaş arası, en düşük ise 38 yaş ve üzeri grupta olduğu görülmektedir. "Sevgi ve Gurur" ve "Sabir ve Hoşgörü" puanları anlamlı olmamakla birlikte, babaların yaşı ilerledikçe azaldığı bulunmuştur. Literatürde babaların yaşı ilerledikçe bağlanmanın arttığı çalışmalar vardır (Sevil ve Özkan, 2009; Kırman ve Doğan, 2017). Ayrıca bu araştırma sonuçlarında olduğu gibi babaların yaşı ilerledikçe bağlanmanın azaldığı çalışmalar da bulunmaktadır (Aslan ve ark., 2017; Aydın ve ark., 2020).

Peker, Okutucu, Tekiner ve Dağlı (2016)'nın çalışmasında babalara cinsiyet beklentileri sorulduğunda %75'inin fark etmez cevabı verdiği görülmüştür. Evcili, Yurtsal, Cesur ve Kaya (2017)'nin yaptıkları çalışmalarında ağırlı girişimlere maruz kalan erkek yenidoğan babalarının daha yüksek bağlanma puanına sahip oldukları belirlenmiştir. Dündükcü ve Aslan (2020)'in çalışmasında baba bebek bağlanma durumu ile bebeğin cinsiyeti arasında anlamlı ilişki bulunmamıştır. Bu araştırma sonuçları doğrultusunda babaların %55'inin kız çocuğuna sahip olduğu ve çocuklarının cinsiyetiyle bağlılık düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki olmadığı saptandı. Araştırma sonuçları literatür ile uyumluluk göstermektedir.

Aydın ve arkadaşlarının (2020) çalışmasında çocuk sayısı ile Baba-Bebek Bağlanma Ölçeğinin toplam puanı arasında anlamlı bir fark bulunmuştur. Babaların bakması gereken çocuk sayısı arttıkça bağlanmalarının ve maddi gelir ihtiyacının artması vurgulanmıştır. Aslan ve arkadaşlarının (2017) çalışmasında

katılımcıların %38,2'sinin ilk kez çocuk sahibi olduğu, total ölçek puanlarının diğer gruba göre daha yüksek olduğu fakat istatistiksel bir anlamlılığın olmadığı gösterilmiştir. Dündükcü ve Aslan (2020)'in çalışmasında çocuk sayısı arttıkça Sabir ve Hoşgörü alt boyut puanı, Etkileşimde Zevk alt boyut puanı ve ölçeğin toplam puanları düşmektedir. Araştırmada çocuk sayısının artması ile Sabir ve Hoşgörü alt boyutu puanı ile ölçeğin toplam puanının düştüğü bulundu. Araştırma sonuçları literatür ile uyumluluk göstermektedir. Çocuk sayısının artmasının baba bebek bağlanmasına olumsuz etkisinin olabileceği düşünülmektedir.

Bäckström ve Wahn (2011)'in İsveç' de ilk kez baba olan 10 kişi ile prenatal dönemde alınan eğitimlerin etkisini değerlendirmek üzere yapmış olduğu çalışmasına göre eğitim alan babaların gebelik ve doğum sonrası eşlerine destek verdikleri ve bebek bakımına aktif katıldıkları gözlenmiştir. Bu babaların doğum sırasında çok heyecanlı olduğu ancak daha az korktukları bildirilmiştir. Özcan ve arkadaşlarının (2018) babaların gebelik ile ilgili duyguları ve eşlerine destek olma durumlarını belirlemek için 400 baba ile yaptıkları çalışmalarında eğitim seviyesinin artmasının gebelik takiplerine gidişi, bebek bakımını ve eş desteğini arttırdığı belirlenmiştir. Araştırmada babaların %37,6'sı prenatal dönemde eğitim aldığını belirtti. Eş ile birlikte eğitime katılma durumlarının ölçek puanlarını yükselttiği bulundu. Araştırma sonuçları literatür ile uyumluluk göstermektedir. Prenatal dönemde alınan eğitimin prenatal bağlanma düzeyini etkileyebileceği düşünülmektedir.

Araştırmanın Sınırlılıkları

Araştırmanın İstanbul ilinde bulunan iki özel hastanede yapılması, 2 ay içinde gerçekleştirilmesi, bu süre içinde hastaneye başvuran hasta sayısı, örnekleme katılma durumları, eşlerinin yeni doğum yapmış olması, tekrar testlerinin yapılmamış olması araştırmanın sınırlılıklarıdır. Bu nedenle sonuçlar tüm babalara genellenemez.

Sonuç

Araştırmada elde edilen bulgular çocuk sayısı, gebelikte eş ile birlikte eğitim alma, eşe yardımcı olma, babanın yaşı gibi faktörlerin bağlanma düzeyini arttırdığını, bağlanmanın bebek cinsiyeti ile ilişkisinin olmadığını göstermektedir. Bu sonuçlar doğrultusunda babaların gebelik sürecinde eşlerine yardımcı olmalarının, eşleri ile birlikte eğitim almalarının böylece doğum ve doğum sonu dönem bilgilerinin artmasının baba bebek bağlanma üzerine olumlu etkisinin olacağı düşünülmektedir. Ayrıca ileri yaşta çocuk sahibi olan, çocuk sayısı fazla olan babaların bebekleri ile bağlanmalarında problem yaşamamaları için daha fazla desteklenmesi gerektiği düşünülmektedir.

Son yıllarda baba bebek bağlanmasını etkileyen durumları inceleyen çalışmalar artmıştır. Bu çalışmalar hemşire ve ebeler gebelik, doğum ve doğum sonrası dönem bakımlarında babalara yer verilmesi gerektiğini açıkça göstermektedir. Toplumsal alışkanlıklar ile erkekler kendilerini bebek bakımından geride tutabilmekte bu durumda baba-bebek bağlanmasını olumsuz etkileyebilmektedir.

Paternal adaptasyonu kolaylaştırabilmek için hemşireler ve ebelerin babaları gözlemlemesi ve ihtiyaçları doğrultusunda eğitimlerini planlaması önemlidir.

Etik Komite Onayı: Bu çalışma için etik kurul onayı İstanbul Medipol Üniversitesi Girişimsel Olmayan Klinik Araştırmalar Etik Kurulu'ndan (Tarih: 23.10.2019 ve Sayı No: 797) alınmıştır.

Yazarların Katkı Düzeyleri: Çalışma Fikri (Konsepti) ve Tasarımı - GK; Veri Toplama / Literatür Tarama - GZDG, ÇÖ, NE; Verilerin Analizi ve Yorumlanması - GZDG, ÇÖ, NE; Makalenin Hazırlanması - GK, GZDG, ÇÖ, NE; Yayınlanacak Son Haline Onay Verilmesi - GK.

Hakem Değerlendirmesi: Dış bağımsız.

Çıkar Çatışması: Yazarlar, çıkar çatışması olmadığını beyan etmişlerdir.

Finansal Destek: Yazarlar, bu çalışma için finansal destek almadıklarını açıklamışlardır.

Kaynaklar

- Allen, S.M., & Daly, K.J. (2007). The Effects of Father Involvement : An Updated Summary of the Evidence. Father Involvement Research Alliance. Retrieved from (13.03.2021): <https://www.fatherhood.gov/research-and-resources/effects-father-involvement-updated-researchsummary-evidence>.
- Aslan, E., Erturk, S., Demir, H., & Aksoy, O. (2017). Fathers' attachment status to their infants. *International Journal of Caring Sciences*, 10(3), 1410–1418.
- Aydın, R., Boz, B., Uçar, Ö., & Dölek, F. (2020). Attachment levels of fathers and examining the factors affecting. *International Journal of Caring Sciences*, 13(2), 1440–1448.
- Bäckström, C., & Wahn, E.H. (2011). Support during labour: First-time fathers' descriptions of requested and received support during the birth of their child. *Midwifery*, 27(1), 67–73. doi:10.1016/j.midw.2009.07.001
- Castillo, J., Welch, G., & Sarver, C. (2011). Fathering: The relationship between fathers' residence, fathers' Sociodemographic characteristics, and father involvement. *Maternal and Child Health Journal*, 15(8), 1342–1349. doi:10.1007/s10995-010-0684-6
- Chin, R., Hall, P., & Daiches, A. (2011). Fathers' experiences of their transition to fatherhood: A metasynthesis. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 29(1), 4–18. doi:10.1080/02646838.2010.513044
- Condon, J.T., Corkindale, C.J., & Boyce, P. (2008). Assessment of postnatal paternal–infant attachment: development of a questionnaire instrument. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 26(3), 195–210. doi:10.1080/02646830701691335
- Demirbağ, B., Kürtüncü, M., & Kıvık, S.Y. (2020). Relationship between marital adjustment and infant attachment in Turkish fathers. *Clinical and Experimental Health Sciences*, 10, 125-130. doi:10.33808/clinexphealthsci.516309
- Düdükcü, F.T., & Aslan, F.T. (2020). Paternal-infant attachment and determination of factors affecting attachment. *Archives of Health Science and Research*, 7(1), 43–49. doi:10.5152/archhealthscires.2020.558773
- Eskandari, N., Simbar, M., Vedadhir, A.A., & Baghestani, A.R. (2017). Paternal adaptation in first-time fathers: a phenomenological study. *Journal of Reproductive and Infant Psychology*, 35(1), 53–64. doi:10.1080/02646838.2016.1233480
- Eskandari, N., Simbar, M., Vedadhir, A., Baghestani, A., & Momenyan, S. (2019). Related factors to paternal adaptation : A cross - sectional study for first - time fathers. *Journal of Nursing and Midwifery Research*, 24(1), 18–24. doi:10.4103/ijnmr.IJNMR
- Evcili, F., Yurtsal, B.Z., Cesur, B., ve Kaya, N. (2017). Yenidoğana uygulanan ağırlı işlemlerin ebeveyn-bebek bağlanmasına etkisi. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 6(1), 65–71.
- Güleç, D., ve Kavlak, O. (2013). Baba- bebek bağlanma ölçeğinin Türk toplumunda geçerlik ve güvenilirliğinin incelenmesi. *International Journal of Human Sciences*, 10(2), 170–181.
- Güneri, S.E. (2015). Postpartum erken dönem kanıta dayalı uygulamalar. *Gümüşhane Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 4(3), 482–496.
- Kırman, A., ve Doğan, Ö. (2017). Anne-baba çocuk ilişkileri: bir meta-sentez çalışması. *Hacettepe Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 4(1), 28–49.
- Köse, D., Çınar, N., ve Altınkaynak, S. (2013). Yenidoğanın anne ve baba ile bağlanma süreci. *Sürekli Tıp Eğitim Dergisi*, 22(6), 239–245.
- Kuzucu, Y. (2011). Değişen babalık rolü ve çocuk gelişimine etkisi. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(35), 79–89.
- Küçücümen, G., ve Şahin, N.H. (2018). Ebeveynliğe psikososyal adaptasyon ve postpartum depresyon. *Türkiye Klinikleri Doğum-Kadın Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği-Özel Konular*, 4(2), 88–94.
- Özcan, H., Arar, İ., ve Çakır, A. (2018). Babalar ve gebelik süreci. *Zeynep Kamil Tıp Bülteni*, 49(1), 72–76. doi:10.16948/zktipb.334583
- Peker, G.C., Okutucu, A.C., Tekiner, A.S., ve Dağlı, Z. (2016). Babalarda doğum sonu depresyonu ve etkili olan faktörlerin değerlendirilmesi. *Konuralp Tıp Dergisi*, 8(2), 141–146. doi:10.18521/ktd.63664
- Ramchandani, P.G., Domoney, J., Sethna, V., Psychogiou, L., Vlachos, H., & Murray, L. (2013). Do early father–infant interactions predict the onset of externalising behaviours in young children? Findings from a longitudinal cohort study. *Journal of Child Psychology and Psychiatry*, 54(1), 56–64. doi:10.1111/j.1469-7610.2012.02583.x
- Sahip Y. & Turan J.M. (2007). Education for expectant fathers in workplaces in Turkey. *Journal of Biosocial Science*, 39, 843–860. doi:10.1017/S0021932007002088
- Seçer, Z., Çeliköz, N., ve Yaşa, S. (2007). Bazı kişisel özelliklerine göre okul öncesi eğitim kurumlarına devam eden çocukların babalarının babalığa yönelik tutumları. *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 18, 425–438.
- Sevil, Ü., ve Özkan, S. (2009). Fathers' functional status during pregnancy and the early postnatal period. *Midwifery*, 25(6), 665–672. doi:10.1016/j.midw.2007.12.001
- Solberg, B., ve Glavin, K. (2018). From man to father: norwegian first-time fathers' experience of the transition to fatherhood. *Health Science Journal*, 12(03), 1–7. doi:10.21767/1791-809x.1000569
- Yu, C.Y., Hung, C.H., Chan, T.F., Yeh, C.H., & Lai, C.Y. (2012). Prenatal predictors for father-infant attachment after childbirth. *Journal of Clinical Nursing*, 21(11–12), 1577–1583. doi:10.1111/j.1365-2702.2011.04003.x